

II. FÖLVONÁS

(Mikor a nézőtér elsötétedik, a reflektor a terem bejáratát világítja meg, amelyen lassan belépnek és a színpad felé, illetve a nézőtér felé közelednek Szilvia és John. Szilvia nézni fogja a második felvonást a néki fenntartott helyen. John, kicsit kedvetlenül kíséri.)

1. Jelenet

RENDEZŐ HANGJA: Mehet! John, lépjen le, ez főpróba és nem randevú. Szilvia, előre, keresse a helyét.

SZILVIA: Maradj, hadd beszélni. Ma végére kell járnunk kettőnk ügyének.

JOHN: Félreértés volt, kedves, aranyos, Szilvia. Nem tudok hazudni, ne akard. Szeretnék veled jóbarátságban maradni. Miért ne lehetnénk jóbarátok?

SZILVIA: Szóval kirúgysz!

JOHN: Micsoda kifejezéseket használsz, mire jó ez? Hiszen ha nagyon őszinte akarsz lenni, megvallod magad is, hogy tulajdonképpen nem szeretsz. Nem te mondtad a múltkoriban, hogy ez csak baráti szeretet a részedről?

SZILVIA: Mondtam, mondtam, de mást tettem és te ezzel ugyanúgy tisztában vagy, mint én. John, szeretlek. Talán most szeretlek először életemben. Azt akarom, hogy szeress. A próba után találkozunk. Együtt vacsorázunk. Elkészítettem mindent, készen vár a vacsora és kibékülünk. Ígérd meg. Aztán meglátjuk. Megígéred?

JOHN: Nincs értelme, Szilvia.

SZILVIA: Van... Van ha mondom. Megígéred?

JOHN *(nehezen)*: Meg.

A RENDEZŐ HANGJA: Elég lesz, kérem, ne hozzanak ki a béketúrésból. John, tűnj el, amíg nem kerül rád a sor.

JOHN: Bocsánatot kérek, megyek. *(Meghajol Szilvia előtt, aki már leült a sor szélére. El.)*

SZILVIA *(Elgondolkozva ül a helyén.)*

BRANDISZ *(Az első felvonásból ismert módon láthatóvá válik a börtön-cella és Brandisz alakja)*: Szilvia! *(Reflektor.)*

SZILVIA: Igen. Szólítottál?

BRANDISZ: Gondolom, mégis csak bűnös voltam egy kicsit. Két millió az sok pénz.

SZILVIA: Ahogy vesszük. Egyszerre sok pénz. Ahogy te adtad, elfolydó-gált. De én nem tudtam, hogy te lopsz. Isten őrizz. Ilyen szegyent hozni rám. Rettenetes volt.

BRANDISZ: Nem baj. Én megbocsájtok neked és várom, hogy újra lás-salak. Evek óta nem voltál nálam látogatóban. Ez nem szép tőled, Szilvia.

SZILVIA: Nem bírok menni, kérek, nagyon sok a dolgom. A színház... tudod. Pedig egyszer el fogok menni, akármilyen nehéz lesz.

BRANDISZ: No lám, mégis jó vagy hozzám.

SZILVIA: Mit tegyek, ilyen vagyok. El fogok menni hozzád és megmagyarázom, hogy mindennek vége köztünk. Sajnos. Nagyon szeretlek, természetesen, de csak mint barátot. Értesz?

BRANDISZ: Hogyne értenélek, kedves.

SZILVIA: Megmagyarázom, hogy az más világ volt, amikor még hozzád mentem a pénzért. Ma ezt sose tenném meg. Ma független vagyok. Most ilyen a világ. Ezt te is tudod.

BRANDISZ: Tudom. Tudom.

SZILVIA: És végül, mivel nincs hátra sok időm, meg kell ragadnom az utolsó alkalmat... szeretni! Szabaddá teszek és magamat is.

BRANDISZ: Ó, kiengedsz a börtönből?

SZILVIA: Nem, ezt nem tehetem. Hanem elválnék. Törvényesen. És így szabad leszel te is, én is. Ha szeretsz, nem fogsz utamba állni, mert én mást szeretek.

BRANDISZ: Szeretlek, tehát megteszem, amit kívánsz. Könnyezek ugyan, hiszen te voltál nekem az egész világ, miután minden másom elveszett, de megérdemled, hogy zokszó nélkül szabadon engedjelek. Légy boldog, Szilvia. Légy boldog, amíg szép és fiatal vagy.

SZILVIA: Derék ember vagy, Brandisz. *(Reflektor, vége. Veronika áll most Szilvia mellett, aki közben észrevétlenül bejött a nézőtérre. Felmegy a függöny.)*

2. kép

(A kép szépen berendezett szoba, zongora, alkov. Az Asszony a zongora mellett ül és Chopin ismert Preludiumát játssza. Verle kényelmes fotelben ül, szeme lecsukva és hallgatja a játékot.)

(Szilvia és Veronika, ez utóbbi később a színpadon, Verle és Az asszony)

VERONIKA *(Szilviához)*: Látja őket? Legyen nyugodt asszonyom, ez csak színház. Látja anyámat? Szép? Szép volt? Ezen a napon töltötte be negyvennyolcadik évét. Én nem voltam odahaza. Amikor Ő jött, amióta csak emlékszem, rendszerint nem voltam odahaza, mert valamiért el kellett mennem hazulról. Kedvesen, néha nehezen, de legtöbbször elküldött, ha Ő délután jött. Csak, ha este állított be, akkor maradtam otthon, a másik szobában. Eleinte ezt természetesnek találtam, ebben nőtem fel és gondoltam, hogy barátok, mint ahogy nekem is vannak barátnőim. Mikor valamivel nagyobb lettem, azt hittem, meg kell értenem őket és úgy éreztem, meg is értem. Ő, a doktor bácsi, jó ember, kedves és barátságos, aki segíti az egyedül maradt özvegyet, hogy felnevelhesse gyermekét... Jóval később világosodott meg bennem a tudat, hogy férfi és nő között titokzatos a viszony, hogy kettőjük kapcsolata nem barátság, hanem valami más, valami sejtelmes, amit szörnyű sejtetni is... Meg tudja érteni, milyen érzés lehetett ez? Mint a földrengés. Én, a lánygyerekek, néztem anyámat, az öreg asszonyt, a szentet és megvillant bennem, hogy közte és egy vadidegen, a jótékonyág álarcában járó faun között titkos szálak szövődtek, amelyekről tőle sose hallottam másképen beszélni, mint valami aljasságról; amiről csak sejtéseim voltak, ahogy azt az iskolában sietve-suttogva hallottam osztálytársnőim egyiktől-másikától... Most mennem kell, mert nem sokára az én jelenetem közeledik... Majd még beszélhetünk mindentől, ha akarja. *(El.)*

VERLE *(A zongoraszám befejezése után tapsol)*: Köszönöm, köszönöm. Tudom, hogy ez nekem szólt, ez a te ajándékod a mai napon, ahelyett, hogy talán én játszottam volna neked.

AZ ASSZONY: Én akartam neked játszani, mert ha te muzsikáltál volna, még jobban elérékenyedem. Tudod, hogy ilyenkor elérékenyedem, mert ez a nap nemcsak születésem, hanem újjászületésem évfordulója is. Igaz?

VERLE: És az én újjászületésem évfordulója.

AZ ASSZONY: Illik még nekünk, mi kettőnknek ilyesmiről beszélni?

VERLE: Miért ne?

AZ ASSZONY: Két öregnek.

VERLE: Csak a magad nevében beszélj. Lehet, hogy te öreg vagy, én nem tartom magam annak. Mi az az ötvenegy-két év? A fiatalság dele. És ebből az ötven évből mit töltöttem veled? Néhány évet. Szinte néhány napot. Annyi éves vagyok, ahány esztendőt veled voltam itt, ebben a házban, ebben a szobában.

AZ ASSZONY: Az mégis túlkevés lenne. Öt év. Annál idősebb vagy.

VERLE: Ilyen gyorsan számítottad ki?

AZ ASSZONY: Gondolod, hogy azt nekem külön ki kellett számítanom? Azt hiszed, mindig újra kell számolnom? Tizennyolc éve ismertelek meg igazán, olyannak, amilyen vagy, az enyémmek. Tizennyolc év, minden év ötvenkét hét és minden héten két nap. Ez volt az enyém. Azt hiszed, hogy az olyan ember, aki minden héten csak két napot él, úgy néz a világra, mint a többi halandó? Nem. A másik ember napja egyforma, következetes, logikus, természetes, megszokott és egy hete hét nappól áll. Az én számomra még egy hét sem volt biztosan az élet két napja. Csak akkor, ha tényleg eljöttél. A többi napok: csak várakozás volt. Hétfő délutántól péntek estig. És péntek estétől hétfő délutánig. Jössz-e? Jöhetsz-e? Tizennyolc évig.

VERLE: És tizennyolc évig eljöttem minden, majdnem minden héten ezen a két napon.

AZ ASSZONY: Nem. 1924 nyarán nem jöttél két egész hétig.

VERLE: Nyaralni voltunk. Nem kerülhettem el.

AZ ASSZONY: 1928 február ötödikétől március huszadikáig beteg voltál. Emlékszel? Szörnyű hetek voltak. Azt hiszem életem legkeservesebb korszaka volt. Beteg voltál és én nem mehettem hozzád, nem láthattalak és nem tudtam... mi lesz veled?

VERLE: Ne folytasd, mert elszégyelem magam.

AZ ASSZONY: *(nevetve)*: Ne hidd, hogy kívülről tudom. Megnéztem a naplómban. Nem szép tőlem, hogy elfelejtettem, de tényleg elfelejtettem és tegnap kedvem kerekedett lapozgatni a jegyzeteim között. Aztán már nem voltál olyan fontos. Veronika már nagyocská lett és ő volt a legfontosabb. Nem hagyaszol?

VERLE: Nem. De azért mégsem kellett volna ezt ilyen kíméletlenül bevallanod.

AZ ASSZONY: De én se voltam akkor már a te számodra az egyetlen. És ki tudja, nem azért ragaszkodtam-e annyira Veronikához, hogy téged is magamhoz kösselek.

VERLE: Ne túlozz, ne tréfálj és ne akarj rosszabbnak látszani, mint amilyen vagy. Hármunk közül te vagy a legjobb. Hármunk közül csak te mondasz le mindig mindehéről. Se Veronika se én. Csak te. Te hoztál mindig áldozatot.

AZ ASSZONY: Nagy szavak. Áldozatkészségből ezt sose tudtam volna megtenni. Mikor annak idején, sok évvel ezelőtt, elváltunk a zeneakadémia küszöbén, amikor elbúcsúztál tőlem, tudtam, hogy egyszer vissza fogsz jönni. Éreztem, hogy még találkozunk. Mikor férjhez mentem én is, amikor az uram meghalt, akkor is éreztem, hogy akármennyi idő mult el, akármilyen minden történt kettőnk életében, egyszer mégis találkozni fogunk és találkoztunk. Miről mondtam le? Arról, hogy újra férjhez menjek? Minek? Láttam már előbb, hogy nem tudok más szeretni. Vagy a társadalmi életéről? Mi, a kültelken, nem éltünk soha társadalmi életet. Mi az egyszerű emberek egyszerű életét éltük, sokkal kevesebb álszenteskedéssel, mint ti. Nem vesztettem semmit, nem mond-

tam le semmiről, meg vagyok elégedve az életemmel és nem kívánom, hogy elválj a feleségedtől.

VERLE: Veronika mégis nagy gond.

AZ ASSZONY: Ne legyenek gondjaid. Ha majd felnő, ha meg fog tudni majd érteni, meg fogom neki magyarázni, ami történt. Meg kell értenie, hogy nem mi, nem csak mi voltunk mindennek az oka. Nem csak te és nem csak én. Az embert magukkal viszik a körülmények, a világ, amelyben él, a szokások, a tradíció...

VERLE: Az érdek, mondd ki nyugodtan.

AZ ASSZONY: Az is. Az érdek is. Én sohasem tettem neked szemrehányást emiatt. Ugyanúgy tudom, mi a nyomorúság, mint te. Ugyanúgy tudom, mit jelenthetett ismeretlenül, jelentéktelenül, egy krajcár nélkül orvossá válni, más pénzén. Hiszen te már akkor eladtad magad, amikor elfogadtad egy idegen ember pénzt, aki azért taníttatott, mert kiszámította, hogy szüksége lehet rád. Gyenge voltál, János, szörnyen gyenge és szörnyen féltél a nyomorúságtól, de nem teszek szemrehányást érte. Olyan vagy, amilyen vagy. Ilyenek, mint te, százezen voltak és vannak. De azért én változatlanul szerettelek és szeretlek most is. *(A melléhez kap, fájdalmai vannak.)* Mindig sűrűbben érzem ezeket a fájdalmakat.

VERLE *(felugrik)*: Gyere, ülj át inkább a karosszékre. Azt hiszem végső ideje, hogy alaposabban megvizsgáltsunk.

AZ ASSZONY *(átül)*: Köszönöm. Néha nagyon fáj. Most jobb. Hol hagytuk abba?

VERLE: Veronikáról beszéltünk és azt akartam mondani, hogy valami itt nincs rendben. Érzem, hogy a gyerek engem nem szeret.

AZ ASSZONY: Megint túlzol. Veronika már elmúlt tizenhat éves, nem sokára kisasszony lesz, igazi nő lesz, nem tudja, hogy viselkedjen férfitársaságban. Ez az egész.

VERLE: Azelőtt nem volt ilyen. Néhány hónapja változott meg.

AZ ASSZONY: Rendben van. Nem kívánhatod, hogy most is az öledbe üljön és meséket hallgasson Cilikéről, vagy a Seherezaderől. Egyszer vége kellett, hogy szakadjon.

VERLE: Én nem tartom olyan egyszerűnek Veronika ügyét. Sejt valamit?

AZ ASSZONY: Ugyan, János. Azt hiszem, körültekintőbben, több figyelemmel, elővigyázatossággal már nem beszélhetnénk egymással. Ő úgy tudja, hogy téged régi barátság fűz a családhoz és azért jársz ide.

VERLE: Olyan biztos vagy a dolгодban?

AZ ASSZONY: Olyan biztos vagyok benne. Hiszen én nevelem, nekem mondja el a titkait, azokat a gyerekes, jelentéktelen, apró kis titkokat, amelyekből annyira tudom, hogy még egészen gyerek. Mégis, talán ez természetes, a kialakuló nő valamiscskét zavarban lehet a férfi előtt, akivel tegnap még játszott, akivel azonban ma már mégsem játszhat gyerekjátékokat. Ez tűnik fel neked idegenszerűnek.

VERLE: Lehet, hogy ebben is van valami igazság, de nem ez a lényeg. Nem akarok azon vitatkozni, léteznek-e nemtudott szálak szülő és gyerek között és hogy a szülő és a gyerek közti viszony ebből a pusztán tényből származik-e legalább részben, vagy az együttélésből, gondoskodásból, összeszokásból és persze egyéni sajátosságokból. Egyszerűen le akarom szögezni a tényt, hogy abból a hízkelőd, incselkedő kislányból, akinek nemrégén még annyi mondanivalója volt a számomra rövid találkozásaink alatt, hogy nem is volt ideje befejezni mondánivalóit, mostanában kimért, hideg, kényszeredetten udvarias idegen lett. Ezzel számolok az utolsó néhány hónapban és megvallom, szeretném újra megtalálni a hozzá vezető utat, ami sehogy sem sikerül. *(Látja, hogy az asszonynak újra fájdalmai vannak. Az asztalhoz megy, orvosi műszer-*

táskájából kivesz valami orvosságot és az asszonynak adja, vizet önt egy pohárba, amit szintén átnyújt, majd táskáját a zongorára helyezi.) Vedd be ezt a fájdalomcsillapítót. Sürgősen a végére kell jánnunk rosszullétednek.

AZ ASSZONY: Köszönöm. (A gyógyszerrel lenyeli.) Nem olyan nagy ez a fájdalom. Folytasd.

VERLE: Te tudod, hogy az én otthonom itt van, ebben a két szobában, mert az ember ott van odahaza, ahol szeretik és ahol szeret. Az én számomra ez az otthon a napsugár. És, nem először beszélek erről, mindig többet gondolok rá, hogyan valljam be magamnak jellemtelenségemet, hogyan határoz-
zak, hogyan vessek véget annak az életnek, ami csak kétszínűsködés és hazugság és házasodjunk össze. Egy kicsit te is az oka vagy, hogy ez mindeddig nem történt meg, mert soha sem biztattál, nem szőlítottál fel erre és most se tartod fontosnak. Én pedig gyáva vagyok, félek a nyilvános botránytól, attól, hogy meghurcolják a nevünket, nem is tudom, mitől félek. Most azonban, mondom, mindig többet foglalkozom ezzel a gondolattal. És még jobban félek Veronikától. Félek, hogy beszélnem kell vele és nem merek szólni hozzá, mert amikor bejön a szobába, a napsugaras szobába, mintha gondolatban leeresz-
tené az ablak függőnyeit, a redőnyt, mintha meg akarná akadályozni, hogy a nap, nekem, tovább is ide süssön erre a tényéri helyre.

AZ ASSZONY: Sose kívántam tőled többet, mint ami van. Maradjon minden a régiben. Soha, senki ne mondja és ne mondhassa, hogy más is köt az ismert, a gazdag orvoshoz, mint a szeretet. Veronikát pedig, ha tényleg keil, majd visszahódítod.

VERLE: Jobban érzed magad? Azt hiszem, helyesen mondtad. Vissza szeretném hódítani Veronikát. Vissza szeretném hódítani a kislányomat, meg akarom őrizni az otthont, amire minden embernek szüksége van.

AZ ASSZONY: Tisztázni fogjuk a dolgokat. Szerintem tévedsz, eltúlozod és nem érted meg a változást, amin egy gyerek keresztülmegy, amikor nagylánnyá fejlődik. De az is lehet, hogy a gyerekes bizalom ugyanakkor, valamiért, amit mi nem tudunk, megrendül a felnőttekben.

VERONIKA (kintről): Anyi, hol vagy? Anyi.

AZ ASSZONY: Már itt is van. Előbb érkezett, mint mondta. (Kikiabál.) Itt vagyunk, Veronikám, gyere, gyere.

2. jelenet

(Voltak, Veronika, majd nélküle)

VERONIKA (Be. Anyjához erőltetetten kedves, Verléhez hűvösen udvarias): Vendéged van? Persze, János bácsi is eljött gratulálni. Csóköllak, anyám, jó-
estét, zavarok?

AZ ASSZONY: De gyerekem, hogy zavarnál? Éppen rólad beszélgettünk és János bácsi kérdezte, hol vagy ilyen sokáig?

VERONIKA: Tényleg? Pedig siettem. Siettem, hogy kettesben ünnepel-
hessük a születésnapodat.

AZ ASSZONY: Ha kettesben ünnepelhetjük, akkor ünnepelhetjük hármas-
ban is. Igaz? A ház régi barátja idetartozik.

VERONIKA: Természetesen, természetesen, de azt hittem, már nem talál-
lom itt. Hét óra van és ilyenkor már el szokott menni. Kicsit azért is siettem,
hátha itt találom mégis.

VERLE: Ó, ó, hízelepsz? Ma hosszabb kimenőm van a szokottnál, bár igaz-
dad van, hogy az időm lejár. Mégse mentem volna el, amíg nem találkozunk.
Hétek óta nem találkozunk. A véletlen mindig úgy akarja, hogy te mész, én
jövök, vagy megfordítva. Teljesen szakítottál régi pajtásoddal. Szép dolog ez?

VERONIKA: Az ember több csúnya dolgot csinál életében, mint szépet.

VERLE: Szóval igazam van és vége a régi barátságoknak?

VERONIKA: Azt nem mondtam, János bácsi. Hanem a mesékből már kinőttem, ki is ábrándultam. Tele vagyok tanulnivalóval, trigonometriával, kötelező olvasmányokkal, órákkal, ideges is vagyok, rosszkedvű, ha nem készülök el rendesen. Mégse szeretnék benneteket zavarni és inkább a szobámba megyek.

AZ ASSZONY: Semmi szín alatt, gyerekem, mondtam hogy nem zavarsz és boldogok vagyunk mind a ketten, ha velünk leszel egy kicsit. Ülünk és beszélgetünk és ha összevestél János bácsival valamin, mert ő azt hiszi, hogy haragszol rá, most kibékülhettek. Tudod, hogy ő az egyetlen barátunk és a jóbarátot meg kell becsülni.

VERONIKA: Persze, hogy tudom és nem vesztünk össze, érdekes, miért gondoljátok mind a ketten, hogy valami bajom van, mikor nekem igazán nincs semmi mondanivalóm, csak tanulnom kell, nem készültem holnapra, tehát beszélgessetek nyugodtan, én megyek a szobámba. Viszontlátásra. *(Kényszere-dett, kedves mosoly, el.)*

VERLE: Kétekedsz még abban, amit mondtam?

AZ ASSZONY: Ezt nem értem, valami tényleg nincs rendben és a végeére fogok járni:

VERLE *(Megsimogatja az asszony haját)*: Nem kell bánkódnod, sem idegeskedned miatta. Legvalószínűbb, hogy értelmetlen, indokolatlan kamaszkodásról van szó, talán féltékenységről, hogy elveszek valmit az időből, ez az a korszak, tudod? Majd elmúlik. Mert azt akartam, hogy iskolái után odajőjjön hozzám. Ápolónóm lenne. Délelőtt veled volna, délután velem. Együtt akarok vele lenni. Ezt szerettem volna. Úgy látszik, egyelőre nem lesz belőle semmi.

AZ ASSZONY: Erről sose beszéltél.

VERLE: Ez csak olyan titkos vágyam volt. Hiányzik, akit szerethetek. Érted? Úgy látszik, minél öregebb az ember, annál erőszakosabban akar valakihez tartozni, valakivel együtt lenni. Lehet, hogy ez összefüggésben van a hálfélelemmel.

AZ ASSZONY: János.

VERLE: Ne, ne legyél babonás. Csak tréfáltam.

AZ ASSZONY: Előbb akarok meghalni, mint te. Mit tennék nélküled? Mi lenne belőlem, az egész étellel? Én fogok előbb meghalni.

VERLE: Lehetetlen. Nem hagyhatsz egyedül a világon.

AZ ASSZONY: És te engem egyedül hagyhatsz?

VERLE: Te sose lehetsz egyedül. Te azok közé az emberi lények közé tartozol, akik mindig csak adnak és az ilyen nem marad sose egyedül. De ne beszéljünk erről. Mennem kell, kedves, valóban elkéstem és péntekig nem jövök.

AZ ASSZONY: Nem akartalak figyelmeztetni, menned kell... És, gondold, nézessem meg magam valamelyik orvossal?

VERLE: Okvetlenül. Még holnap. Elintézek mindent és telefonálok. Látod, képes lettem volna elfelejteni. Olga, én rettenetesen önző lehetek.

AZ ASSZONY: Csak, mint a többi ember.

VERLE: Nem, önző vagyok és az önzés nem szép vonás. Valamit hoztam magammal nem? *(Mintha valamit ittfelejtene.)* Nem, úgy látszik nem. *(Megsókolja.)* Veronikát ne faggasd. Lehet, hogy tévedek. Majd rendbe jön minden.

AZ ASSZONY *(Kíséri a távozót, Megnyílik az ajtó, amelyen Veronika az imént kiment.)* Mindennek rendbe kell jönnie.

VERLE *(Mégegyszer megsókolja az asszonyt, kezetsókol, el.)*

3. jelenet.

(Az asszony, Veronika.)

VERONIKA *(Megjelenik az nyitott ajtóban, nektámaszkodik az ajtófélfának, kezében egy kisebb és egy nagyobb csomag)*: Elment? Kár.

AZ ASSZONY: Ha sajnálsz, hogy elment, miért nem maradtál velünk? Nem akarok szemrehányást tenni neked, de azt hiszem, nem voltál túlságosan kedves ahhoz az emberhez aki az életben annyiszor volt segítségünkre.

VERONIKA (*Hallgat*).

AZ ASSZONY: Persze, te ezt nem érted és nem biztos, hogy ez baj. Az életben sok a küzdelem és egy asszonynak nehéz mindennel megküzdeni. A jóbarát, az ilyen jóbarát sokat ér. Sokat segített nekünk, nélküle, ki tudja, milyen lett volna a sorsunk és én hálás vagyok neki.

VERONIKA: Igen, anyám.

AZ ASSZONY: Ne legyél ilyen rosszkedvű, nincs miért, de ez az ember téged valóban őszintén szeret, kicsi korodtól kezdve, jól tudod és az öregedő emberek olyanok, mint a gyerekek, szeretik ha foglalkoznak velük. Nehezen viselik el a mellőzést. Érted?

VERONIKA: Értem. És a mi dolgunk, asszonyi dolog, foglalkozni velük.

AZ ASSZONY (*Nevet*): Nos, te nemigen beszélhetsz asszonyi dolgokról, de így van valahogy, ahogy mondod. A férfiak meglehetősen önzők, nekünk kell önzetlenségnek lennünk. Mi van a kezvedben?

VERONIKA: Ó, majd elfelejtettem. Neked vettem, születésnapodra.

AZ ASSZONY: Ekkora csomagot?

VERONIKA Ez a nagy olló, amit olyan régen kívánsz. (*A kisebb csomagból kibont egy nagyobb ollót.*) Most szabhatsz és varrhatsz kedvedre. (*Megcsokolja.*) Hosszú és boldog életet kívánok neked és ebben is teljen örömed. (*Átadja a nagyobb csomagot.*)

AZ ASSZONY (*Átveszi, az asztalon mosolyogva kibontja. Fekete ruha van benne. Megáll a kibontásban. Szünet. Megdöbben. Zavartan nézi a ruhát, a lányát*): Veronikám... Nagyon szép, nagyon helyes kis ruha... Csak... Veronika... Miért vettél nekem fekete ruhát? Kész, fekete ruhát?

VERONIKA (*Megpróbálja észre nem venni anyja megdöbbenését.*) Sokszor mondtad, hogy lassan már csak sötét ruhában fogsz járni.

AZ ASSZONY: Igen, igen... mondtam. Mondtam, de valahogy sose vettem magamnak sötét ruhát. Igazad van. Kedves téled, hogy eszedbe jutott... De, Veronika, miért vettél ezt? Mondani akartál nekem valamit ezzel?

VERONIKA (*Sírva fakad*).

AZ ASSZONY: De, kislányom, ne sírj, az istenért. Igazán boldog vagyok, hogy gondoltál rám és nem vagyok hálátlan, ne hidd, hogy nem örülök, ha első pillanatban meg is lepődtem. Nagyon csinos és azt hiszem igazad van. Azonnal fel fogom próbálni, hiszen neked igazad van. Nekem nem volt erőm hozzá, te segítettél. Veronikám ne sírj, nem kell sírni.

VERONIKA: Nem akartalak megbántani.

AZ ASSZONY: Nem, tudom. Csak figyelmeztetni akartál, hogy ebben a korban már hozzám a fekete szín illik. Tudom, érzem már régen, hogy kifogásod volt ellene, ha olykor-olykor megpróbáltam kicsinosítani magamat. Úgy-e? Pedig az ember csak szeret rendesen öltözni. Biztosan te sem örülnél neki, ha anyád elhanyagolt, megtört öregasszony lenne. Mégis, igazad van, komolyan kell magamnak is gondolni erre, hiszen te már nagy lány vagy, ma-holnap férjhez mész, és nagymama leszek...

VERONIKA: Kegyetlen voltam.

AZ ASSZONY: Miért lettél volna kegyetlen?

VERONIKA: Hazudtam. Bántani akartalak. Én azt hittem, hogy az anyáknak fekete ruhát kell viselniük. (*Elhallgat. Újra sírva fakad.*)

AZ ASSZONY: Miért sírsz, Veronikám? Beszéljünk inkább. Legyél hozzám őszinte. Nagyon őszinte. Értsük meg egymást. Én meg foglak téged érteni. Én is voltam tizenhét éves és talán könnyebben megértelek, mint te engem.

VERONIKA (*Sír*).

AZ ASSZONY: Ezt kérem tőled születésnap ajándékkul. Őszinteséget. Mi barátok is vagyunk, úgy szeretném, ha azok is maradnának. Anya és lánya. Nekünk nem lehet titkunk egymás előtt és főleg nem akarom, hogy sírj. Valami bánt, valamiért ideges vagy, mondtam is délután János bácsinak.

VERONIKA (*Könnyei közt felcattan*): Miért olyan fontos neked az az ember?

AZ ASSZONY: Fontos? Ugyan. Jóbarát és minden embernek szüksége van barátokra, de nem olyan fontos, mint mondod, vagy gondolod. Semmi esetre sem olyan fontos, mint — te.

VERONIKA: Mégis azt hiszem néha — sokkal, sokkal fontosabb.

AZ ASSZONY: Veronika... Ilyet mondasz nekem?

VERONIKA: Azt akartad, hogy őszinte legyek.

AZ ASSZONY: Egész életemet neked áldoztam. Minden napomat, minden percemet, minden gondolatomat. Egyedül harcoltam érted, neveltelek, küzdöttem, hogy mindened meg legyen. Ki se mozdulok a házból jóformán, csak te vagy a fontos... Miért mondtad ezt, Veronika?

VERONIKA: Tudom, hiszem és mégis, e nek így kell lennie?

AZ ASSZONY: Minek?

VERONIKA: Nem értesz?

AZ ASSZONY: Nem. Beszélj világosan.

VERONIKA: Én se értettem nagyon, nagyon sokáig. Mindent úgy vettem mindig, ahogy te mondtad, hogy van egy barátunk, a család egyetlen és önzetlen barátja, aki minden héten kétszer eljön és megkérdi, nincs-e szükség valamire? És ilyenkor, ha nappal jön, én elmegyek valahová. Ha este jön, akkor lefekszem, megcsókolsz és átjössz a másik szobába egy kicsit beszélgetni... — De vannak éjszakák, amikor nem tudok elaludni. — Az embernek a feje is, szíve is tele van titkokkal, sejtelmekkel, aludni akar, semmire sem akar gondolni mindabból, amit elejtett szavakból, megjegyzésekből hallott, el akarja hesegetni a gyanút, de képtelen, mert a gyanú erősebb az ember akaratánál. Van éjszaka, amikor az ember már nem bírja a bizonytalanságot, amikor érzi, hogy tisztán kell látnia, mi történik körülötte, van-e titok az önzetlen jóbarát körül, aki mindig meglepi valami kedvességgel, de ugyan akkor ott áll közte és az anyja közt? Ki az az ember, akiről azt hiszi, hogy ismeri, s ha kint a világban, a mindennapi életben a városban valahogy szoba kerül, néha mosolyognak a neve hallatára.

AZ ASSZONY: Veronika!

VERONIKA: Könyörgöm, ne szólj közbe. Azt akartad, hogy beszéljek. Igen, odaáll közénk, közéd és közém. Az én számomra az osztálytársaim édesanyja néni, idős néni, nem fontos, hogy korban vagy ruhában, hanem egész lényükben és te fiatalnak akarsz látszani és hiszem, érzem, hogy a kölni, amit használ, a hajfesték, a rúzs a szádon, a ruhád szabása, mindez... mind miatta van. Ez tragédia. Tragikomédia. Valaki, aki már nem fiatal, fiatal akar lenni, annak akar látszani. Hát miért, miért akarsz fiatalnak tűnni? Ha miattam teszed, boldog lennék, de tudom, hogy nem miattam van. Nem is az a baj, hogy nem akarsz ősz hajjal járni, hogy mindig olyan szabályosan, hibátlanul tökéletes vagy a ruhádban, hanem az, hogy ez miatta van, az idegen miatt és ez engem megaláz. Ha téged nem, engem megaláz... Mert tudom, miért történik. Mindent tudok. Láttam mindent. Hallottam mindent. Szörnyű...! (*Zokogásba tör ki.*) Meg tudnám ölni!

AZ ASSZONY (*Rövid szünet után*): Nincs erőm védekezni. Nem is lehet. Magyarázni sincs erőm. Hangom sincs. Tudja-e valaki, éreznek-e fák, a bokrok? Tudja-e valaki, hogy nyújtózkodásuk a nap felé csak életosztón-e, vagy vágyakozás? Tudja-e valaki, érez-e valamit az akácfa vitégje, ha elmerül benne a mézszedő méhecske? Én azt mondom: érez, ugyanúgy, mint az ember. Te hitetlenül ráznád a fejed, mert nem is értheted. De majd egyszer, ha az

én koromba jutsz, vagy, ha nyitott szemmel jársz, előbb is, megtudod, hogy az egész nem is olyan különös, csak azzal kell tisztába lenni, hogy részletekben halunk meg. Hajunk tele lesz ősz szálakkal. Bőrünkéből elpárolog a fiatal-ság színe és hamvassága. Szemünkre halvány fátyol borul, kezünket nem tudjuk mozdulatlanul kinyújtani, reszketni akar. Szívünk se ver úgy, mint azelőtt. Kifárad. Kifárad, de... utoljára hal meg. Ez a pusztá, száraz igazság. Veronika, amit a tizenhét évesek nem értenek meg, legfeljebb kinevetnek. Őszinte voltál, én is őszinte vagyok. Nem gondoltam rá, hogy már nagy lányom van, gyerekeknek, kisgyerekeknek tartottalak. Lehet, hogy az embert ez különbözteti meg leginkább minden élőtől és holttól, hogy a szíve különös motor és az pusztul el utoljára... Én azonban teljesen megéritelek téged és ha meg tudsz nekem bocsájtani, holnaptól kezdve minden másképp lesz. Fel fogom venni a fekete ruhát, amit ajándékba vettél, nem használok több rúzszt, nem festem többet a hajamat, olyan leszek, amilyennek látni akarsz, egyszerű öregasszony.

VERONIKA: Ó az oka, hogy idáig jutottunk. Kihasznált téged, meglopott, elcsábított, megcsalt. Ó, akinek nem számítasz végeredményben semmit, csak mellékvágány vagy az életében.

AZ ASSZONY: Mondjam, hogy tévedsz, hogy rosszul ismered, hogy még gyerek vagy és nem lehetsz tisztában az élet ezer küzdelmével? Azt hiszed, beképzelt, vaksi vénasszony vagyok? És mégis mondom. Hidd el, te is, én is többet jelentünk a számára minden másnál, hogy senkije sincs rajtunk kívül a világon.

VERONIKA: Felesége van. Tudom, hogy hol lakik, ki a felesége. Mindent tudok róla is.

AZ ASSZONY: Az ember kettesben is lehet elhagyatott.

VERONIKA: Ismered a feleségét?

AZ ASSZONY: Ismerem.

VERONIKA: Honnan? Beszélte már vele?

AZ ASSZONY: Nem.

VERONIKA: És ő is ismer téged?

AZ ASSZONY: Nem. Nem ismer.

VERONIKA: Tudja, hogy vagy, hogy létezel?

AZ ASSZONY: Nem.

VERONIKA: Az lehetetlen.

AZ ASSZONY: Nem lehetetlen. Ha valaha szerette volna az urát, akkor tudná. Talán nem lenne biztos abban, hogy ki, de tudná, hogy az ura életében más is van, mint ő. De soha sem szerette és így nem tud semmit.

VERONIKA: Miért vett el feleségül egy nőt, aki nem szerette?

AZ ASSZONY: A jómódú emberek, a gazdagok, az előkelőségek házassága nem kívánja okvetlenül a szeretetet. Számukra ennél sokkal fontosabb dolgok is vannak a világon. Mondjuk: a vagyon, karrier, cím, név, mindenekfelett természetesen a pénz. És állítólag bebizonyított dolog, hogy az ilyen érdekből kötött házasságok ugyan olyan százalékban maradnak tartósak, mint a szerelemből létrejöttek. Lehet, hogy így is van.

VERONIKA: Hogy tudsz erről ilyen nyugodtan beszélni?

AZ ASSZONY: Miért? Ez természetes dolog. Nem? Nem mondom, hogy mi nem álmodoztunk arról, hogy feleségül vesz a lovag, akit szeretünk, de csak álmodoztunk róla. Nappal pontosan tudtuk, hogy az ilyesmi csak Ohnet, vagy Curz-Mahler regényeiben szokott történni. A nevelőnő, vagy a gépírókisasszony férjhezmegy a gazdag vasgyároshoz. Igen, a regényekben. Sok példányzámban fogynak ezek a regények. Mert a világon rengeteg a nevelőnő és gépírókisasszony, vagy zongorista, aki szeretné, ha ez így lenne. De ha tízezer közül eggyel történik ilyesmi, az csak véletlen. Nem, mi tudtuk, hogy a

szerelmünk, ha ilyen férfibe botlottunk bele, egyszer keserű magányvá változik. Ki tehet ilyesmiről? Ez a világ rendje.

VERONIKA: Ez nem lehet a világ rendje.

AZ ASSZONY: Mit tehetünk ellene mi ketten?

VERONIKA: És... hogy került a te életedbe?

AZ ASSZONY: Okvetlenül tudnod kell minden részletet? Akármilyen nehezre esik erről beszélni veled?

VERONIKA: Lehet, hogy számomra nehezebb hallgatni, mint neked beszélni. Te minderre talán sose gondolsz, bennem pedig hónapok óta ég és tudom, hogy törkreteszi az életünket.

AZ ASSZONY: Ne folytasd. Sokkal régebben ismerem, mint gondolnád és sokkal régebben szeretem. Ő akkor íratkozott be a zeneakadémiára, én zenedébe jártam. Néha dolga volt a tanáromnál és valahogy összeismerkedtünk. Nyomorgott. Több mint egy évig. Akkor, elmondta, hogy valaki, valami gazdag ember vállalkozott rá, hogy kitanítatja, de nem zenésznek, hanem orvosnak. Mellékesen azért járt gyakorolni, de mégis átment az orvosi fakultásra. Nagyon régen volt. Hihetetlenül régen. Nagy, halálos szerelemnek hittük a miénket és én bíztam benne, mint annyi más, hogy a nagy szerelem le fog győzni minden akadályt. Terveztünk, számítottunk, miből, hogyan lehetne rendelőt venni? Ha bekerülhetett volna valamelyik kórházba segédivorvosnak, az is jó lett volna. De hogyan kerülhetett volna be? Semmi összeköttetés, se rokon, se elég befolyásos pártfogó. És úgy reszketett a szegénységtől, mintha az lenne a legnagyobb rossz a világon. Igen, sok volt benne a törtetés. Az volt benne. Több a kelleténél.

VERONIKA: És nem ismert kegyelmet, se szerelmet.

AZ ASSZONY: Akkor még nem tudta, hogy eladta magát.

AZ ASSZONY: Rákényszerítették ezt a borzalmas házasságot. Megvették. Fizetnie kellett.

SZILVIA (*Felugrik ülőhelyéről*): Hazugság. Nem kényszerítette senki. Bol-dog volt, hogy feleségül vehetett.

AZ ASSZONY: És a felesége ezt nagyon jól tudta. Sosem titkolta.

SZILVIA: Engem kényszerítettek hozzá. Rám parancsoltak, hogy menjek egy vadidegen, számomra mindig ismeretlen emberhez, akiben soha semmi gyengédség nem volt, akit soha semmi más nem érdekelt, mint az érvényesülés.

AZ ASSZONY: Biztos, hogy nekem nehezebb volt, mint neki. Kibírtuk. Ő is, én is. De soha nem szűntünk meg szeretni egymást. A feleségével élt, de engem szeretett.

SZILVIA: Csak a szeretője volt. Semmi több. Ez nem szerelem.

AZ ASSZONY: Megvalljam neked? Miért ne, ha már itt tartunk. Megpróbáltam meghalni. Öngyilkosságot kíséreltem meg. Egyedül voltam, elhagyatva, értelmetlenül álltam az életben és nem találtam semmi célját. Nem sikerült. Mint az álomkóros jártam a világban sokáig, hónapokig, több mint egy évig, anélkül, hogy felejténi tudtam volna. S akkor újra összetalálkoztunk. A felesége sejtett valamit, eleinte jelenetet is csinált, aztán megbékült a sorsával.

SZILVIA: Sose csináltam jelenetet. Egy úriembernek lehet barátnője. Miért ne?

AZ ASSZONY: Különös dolog a hiúság. Ő se szerette az urát, nem volt fontos, hogy mit tesz, de azért jelenetet csinált. Talán meggyőzte, hogy nem igaz, nincs senkije, talán az asszony fáradt ki. Nekem olyan mindegy volt. És az is mindegy volt (*felkel az alkovig megy és nekitalásmozdik az elválasztó fal szélének*), hogy megaláztatás-e a számomra vagy se... de ellentálltam. És akkor én mentem férjhez. Szörnyen fáj, becstelenség is volt, de férjhez mehettem és azt hittem, mindent megoldok. — Nem tehetek róla, hogy ez a házasság olyan rövid ideig tartott, s hogy egy vonatszerencsétlenség

végét vetette. Nem bírtam tovább, ő jött, keresett, segíteni akart és elhagyott az erőm. Nem volt bennem tisztesség, csak szeretet. Múlhatatlan szeretet. (Sőtét, majd reflektor és Az asszony mellett ott van Verle. Ez az újra egymásra találás pillanata.)

VERLE: Mondd meg, hogyan kérjek bocsánatot? Elhiszed, hogy soha, egy pillanatra sem tudtalak elfelejteni? Te voltál a nappalom, az éjszakám. Úgy voltál velem, mint az árnyék, vagy, mint a lelkiismeret. Elhiszed, ha azt mondom, hogy minden értéktelen, amim van, a pénz, a gazdagság, a mesterségesen szerzett tekintély, mert nélküled semmi az egész? Gyáva voltam, üresfejű, törtető, akinek a legfontosabb volt a főorvosi állás és a hitközségben elért tisztesség. Ez volt öregedő anyám kívánsága, ezért mosott, ezért küzködött, ezért éhezett és ezt ültette belém, mint a földbe a palántát, ami vaskosan meggyökeresedett. És ez az egyetlen halvány örömöm, ha elmegyek hozzá, ha hallgatom, hogy milyen büszke, hogy a fia lám főorvos, a legjobb orvos messze földön, és a hitközség elnöke, ezért él, ez a boldogsága, ez a diadala, ez a bosszúja részeges ura sírja felett. Nem törődik velem, hogy fia előkelő házában nem szívesen látott vendég, ha néha eljön. Persze, nem tud viselkedni. De mit érdeklé ez őt, a mosonót, a koldust, aki megszokta? Csak a győzelem érdeklé. És talán örököltém valamit ezekből a vágyaiból. Valami különös erő mozgat bennünket, az húzza ki, sokszor a talajt a lábunk alól, s mi beleveszünk a szakadékba. Ha nem tudod elfelejteni, amit tettem, megint szó nélkül elmegyek. De ha elhiszed, hogy szeretlek, akkor melletted akarok maradni.

AZ ASSZONY: Szükséged van rám?

VERLE: Szeretetre van szükségem. Arra hogy szeressek. Otthonra, melegségre. Adj nekem egy kis zúgot, ahol néha otthonra, szeretetre, melegségre talállok. En nem tudok nyújtani érte semmit. Most még nem tudok semmit sem nyújtani érte. Majd egyszer, talán egyszer...

AZ ASSZONY: Ne folytasd. (A nyakába függő keresztre esküszik.) Esküszöm egész hitemmel, hogy soha, semmi szín alatt, semilyen körülmények között nem engedem, hogy szakíts a feleségeddel.

SZILVIA: Az álszent!

AZ ASSZONY: Ez az én hitem. Nem hagyhatod el, akivel az oltár előtt megesküdtetek.

VERLE: Nem tudsz megbocsájtani... Megértelek.

AZ ASSZONY: Nem értettél meg. Nem érzed, hogy szeretlek?

VERLE: Szent vagy. Igazi szent. (Megcsókolja az asszony kezét. Világosság. Verle valóban ott van.) Jól nézek ki. Orvos létemre, itt felejtettem a táskámat és üres kézzel indultam a betegemhez.

AZ ASSZONY (Zavartan): Tényleg itt hagyta? Hol? Ott van a zongorán.

VERLE: Megzavartam a beszélgetésüket?

AZ ASSZONY: Nem. Tessék a táská. (Átadja.)

VERLE: Sirt valamiért? Ejnye, nem szabad tudnom, mi történt? Veronika, mi történik itt?

VERONIKA: Semmi különös. Beszélgettünk egymással bizonyos dolgokról, melyekről most már beszélgetniünk kellett. Tisztáztunk egyet-mást, s ha talán nem is mindent, egyelőre rendben vagyunk. Igaz, édesanyám? (Belekarol.)

VERLE: Megtudhatom a titkot?

AZ ASSZONY: Lehet, hogy kevesebbet törődtem a gyerekekkel eddig, mint magam is hitem. Fel kellett világosítanom bizonyos dolgokról és ez megtörtént.

VERLE: És?

AZ ASSZONY: Veronika megkérdezte tőlem, hogy tulajdonképpen kicsoda az az ember, aki annyi éve idejár a házukba, de nem várt feleletet, hanem megadta mindjárt a választ is.

VERLE: Veronika még gyerek, nem értheti meg a dolgokat.

VERONIKA: Ki tudja? Az ember mindig komolyabban érdeklődik a körülvette forgó világ után. Néha önmaga teszi fel a kérdést, néha rákényszerítik. Aztán kinyílik a szeme és látni kezd. És amit lát, az nem mindig a tökéletesség.

VERLE: Nem állíthatod, hogy gyerekfejjel jól látod, ami történik, jól ítéled meg amit látsz, mert csak a felületen mozogsz.

VERONIKA: Hm. Ezekről a dolgokról kisgyerekkorom óta hallok. Még iskolába se jártam, amikor arra tanítottak, hogy ismeretlen bácsiktól nem kell cukrot elfogadnom. Megtanultam, a rend úgy kívánja, hogy naponta pontosan érjek haza ebédre és vacsorára, vigyázzak arra, kivel barátkozom, s hogy nem sétálhatok, nem járhatok mindenkivel, hanem csak olyanokkal, akik megfelelnek az én személyemnek. Az élet titkait nem magyarázta meg nekem egyikük sem részletesen, csak annyit mondtak mind a ketten, hogy van nem úrilánynak való társaság is. Ez az úrilány, persze én volnék. Így születnek az emberben a sejtelmek arról, hogy mi a csúf és mi a rossz. Így tanulja meg a gyereklány, hogy az életben veszélyek leselkednek rá, hogy vigyáznia kell, nehogy valaki kihasználja, csúffá tegye, kisémmizze. Lehet, hogy nem is ismerem az életet, de erre megtanítottak és én hiszem, hogy minden így is van.

VERLE: Nemigen értem ezt az elmélkedést, azt sem tudom, hozzád való-e? És főleg mi összefüggés van közte és aközött, hogy szerintem nem értheted meg az élet sokféle problémáit? Nincs is szükséged rá.

VERONIKA: Tényleg nem látni az összefüggést?

VERLE: Nem. *(Az asszonyhoz, akin újra látszik, hogy fájdalmai vannak.)* Feküdjön le, pihenjen le egy kicsit. *(A lányhoz.)* Ha akarod, folytatható.

VERONIKA: Szívesen. Bár mindössze annyit akartam mondani, hogy ami itt történik, ebben a házban, az homlokegyenest az ellenkezője annak, mint amit tanultam, vagy tanulnom kellett volna.

VERLE: Nem értem. Mi az, hogy az ellenkezője?

VERONIKA: Mennyi kifogás merül fel amiatt, hogy mi, iskolások, sokat tanulunk az életből magából; az életből, ahelyett, hogy rábiznánk magunkat az iskolára, vagy az otthonra. Nos, én először az otthonon kívül tanultam sok mindent, amit aztán itthon láttam. Vagy nem? Mondjuk, hogy egy nő feleségnek nem elég jó, házastársnak nem elég előkelő, vagy elég gazdag, azt az életben nem egyszer, többször is föl lehet rúgni, félre lehet dobni, aztán újra elcsábítani, megalázni, megalázni minden héten kétszer. Minden hétfőn és minden pénteken.

VERLE: Hogy beszélés?

VERONIKA: Kérdezett, hát beszélék és jó hogy szólhatok. Mert ne higgye, hogy ez a heti kétszeri vendégjárás csak a kettőjük ügye, hogy csak őt alázza meg vele.

AZ ASSZONY: Veronika... ne...

VERONIKA: Nem csak megalázza, hanem annál rosszabbat, átkozottabbat is tesz. Ne szakítson most félbe. *(Az asszony mozdulatot tesz, amit a lány elhárít.)* Amikor rájöttem arra, hogy a barátságnak csúfolt viszony az anyám és egy idegen ember között egészen más, annál sokkal alacsonyrendűbb, hétköznapi, éppen az, amitől engem övni kellett, tudja mit éreztem vele. az anyámmal szemben? Gyűlöletet és szégyent. Gyűlöletet és szégyent!

AZ ASSZONY: Veronika!

VERONIKA: Időtlennék tűnő idők óta hordom most már magamban ezt az érzést és hazudtam a mai napig a szeretetet anyám iránt, ami utálat volt inkább, összekeverve a szégyen és a szeretet utáni vágyakozás zűrzavarával. Titkot hordtam magamban és pirultam miatta, míg rá nem jöttem, hogy rossz helyen keresem a bűnöst, aki nem más, mint a jóbarát, a jötevő, az áldott ember, az áruló, zsarnok, önző rabló, kizsákmányoló.

VERLE (*Le-fel sétál*): Talán neveltséges ilyet mondanom egy gyereklánynak, aki nem ért semmit, csak azt hiszi, hogy tud valamit, aki romantikáról álmodozik, de kötelességem megmondani, ha megérted, ma vagy holnap, vagy tíz év múlva, hogy én anyádat szeretem.

VERONIKA: Miért alázza meg hát annyi év óta? Miért csak vasútkocsí az eldugott mellékvágányon, miért csak mellékvágány, ahová — futólag, — beszáguld a büszke vonat, s ha kipihente magát, vidáman száguld a nyílt pályára, a nagyvárosok kivilágított állomási felé?

VERLE: Én alázattal jövök ide minden alkalommal és hálás köszönettel.

VERONIKA: Milyen aljasul tud hazudni.

AZ ASSZONY: Veron!!! Megtiltom!

VERLE: Hadd beszéljen. Hadd mondja. A kölyök, akinek foglama sincs arról, mit jelent szeretni.

VERONIKA: Ha ezt nevezik szeretetnek, akkor köpök rá. Ezért mondják, hogy az emberek legszertebb érzelmeiből csinál üzletet a maga osztálya.

VERLE: Micsoda hang ez? Micsoda osztály? Miket beszélsz? Ki tanított erre?

VERONIKA: Mi köze hozzá? Ha tudná mennyire gyűlölöm, megvetem egész élősködő úri fajtájával együtt, soha többé nem tenné be ide a lábát.

AZ ASSZONY: Veronika, én nem ismerlek rád, soha nem voltál ilyen, soha így nem beszéltél, szégyeld magad!

VERONIKA: Te is ellenem fordulsz, ahelyett, hogy segítenél, hogy kiadnád az útját, megmondanád, nem kell a pénze...

VERLE: Anyádat hagyd ki ebből a vitából.

VERONIKA: Hogyan hagyjam ki, mikor még most is a védelmére tud kelni, most, amikor fel akarom emelni eltiportságából és vissza akarom fizetni a megalázásoknak valami kis jelentéktelen parányát.

VERLE: A te anyád jó és szent asszony. Ne bántsd!

VERONIKA: Ő bánt engem.

VERLE: Elég legyen. Ha akarsz, velem csinálhatsz számadást, de csak velem. Aztán majd megkérdezem, micsoda társaságban forgolódsz, ki világosít fel, miféle csavargónépség?

VERONIKA: Akinek kellek. Aki még velem szóba áll. Érti-e? Anyuka. Érted-e? Tudod-e, hogy én a te lányod, akinek szerintetek vigyáznia kellett, hogy kivel tart fenn barátságot, én tartozom évek óta azok közé akivel úrilánynak nem illik barátkozni. Tudjátok-e? Velem úrilány nem mehet sétálni, mozi, engem nem lehet zsúrba hívni, tanulni hívni, mert én olyan vagyok, akinek az anyja... anyámnak szeretője van!

VERLE: Hallgass!

VERONIKA: A nevén neveztek valamit egyszer az életemben, titokban, a hátam mögött, de úgy, hogy meghalljam, hogy ne felejtsem el soha, azt mondták, szeretője van és azt úgy hívják...

VERLE: Fogd be a szádát!

VERONIKA: Nem fogom, mert maga miatt mondják.

VERLE: Beléd fojtom a szót.

VERONIKA: A maga bűne, a maga átka, hogy az anyám szaj...

VERLE (*Arculúti*).

Veronika (*Meglepődik. Hátrál, gyűlölködve körülnéz, megszegyenítve kutat valami után a szobában, meglátja az asztalon a nagyollót, amit anyjának vett, felkapja, Verlére rohan, az felemeli karját és dühösen belevágja.*)

AZ ASSZONY (*Feléjük megy, hogy megakadályozza.*): Veronika. Te örült. Az apád!

VERONIKA (*Megkövülten áll egy helyben. Az asszony a férfi karját nézi, aki gyorsan húzza le magáról a kabátját.*)

VERLE: Köszönöm kedves. Ejnye, segíts egy kicsit nem nagy dolog. Ez a kis csacsi képes lett volna agyonszúrni. Nem üt rám, az biztos. Kölyök, kölyök, ha bennem ennyi akarat és gyűlölet lett volna valaha mind azzal szemben, amit valóban gyűlöltem. *(Az asszony segítségével a karját kötözi.)*

VERONIKA: Az... apám...?

SZILVIA: Lehetetlen. *(Felugrik a helyéről. A színpadra megy.)* Lehetetlen! Egy életen át csalni, hazudni, kettős életet élni, engem megszégyeníteni, kicsúfolni, megcsalni.

VERONIKA *(Szilviához)*: Miért volna lehetetlen? Nézzünk szét a közönség soraiban? Nem, nem azért, hogy erre példát keressünk. Hanem, hogy megkérdezzük lehetetlen-e? Ön *(a közönséghez)* mit gondol? Lehetetlen? Tudom, biztosan nem tenne ilyet soha, ön se, ön se, nem, szerencsére a mai férfiak egészen mások. Igaz? *(Szilviához.)* Ez csak színház és a színpadon, egy színdarabban minden lehetséges. *(Előkép.)*

(FÜGGÖNY)
